

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta právnická
Katedra národního hospodářství
nám. Curierových 7, Praha 1

Věc: oponentní posudek diplomové práce

Diplomant: *Marek Krejčí*

Název diplomové práce: *K úloze českého právního prostředí pro malé podnikatele – fenomén tzv. Švarc systému v oboru silniční dopravy a spedice*

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. JUDr. Ilona Bažantová, CSc.

Cílem a obsahem diplomové práce je podrobný popis a obhajoba tzv. Švarc systému obecně a se zaměřením na dopravu zvlášť. Jak sám autor uvádí, je jeho cílem vytvořit „živou, srozumitelnou, praktickou a informativní studii“ sloužící všem, kteří mají zájem se blíže s problematikou Švarc systému seznámit.

Lze konstatovat, že uvedený cíl práce byl v podstatě splněn. Práce podává strukturovaný přehled právní úpravy a s dostatečnou podrobností, za využití odborné literatury, tuto právní úpravu komentuje. Současně se autor netají svým kladným názorem, až apologetikou Švarc systému; to je ovšem jistou překážkou objektivní analýzy zkoumaného fenoménu.

Práce obsahuje určité skutkové nepřesnosti, za což ovšem nelze činit odpovědným autora, ale prameny, ze kterých informace čerpal.

Tak příkladmo:

- Miroslav Švarc nezačal podnikat na počátku 90 let, ale jako stavební podnikatel v Sázavě nad Sázavou od počátku roku 1988 na základě nařízení vlády č. 1/1988 Sb. ze dne 24. listopadu 1987 o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru;
- Již v roce 1988 začal praktikovat systém „zaměstnávání“ jednotlivých občanů nikoli jako zaměstnanců (což i tehdy zákoník práce umožňoval), ale jako samostatných poskytovatelů služeb podle uvedeného nařízení vlády. Protože to umožňovalo podstatně vyšší výdělků takových občanů oproti zaměstnancům státních podniků, byla jeho činnost předmětem řady stížností (např. ze strany s.p. Kavalier Sázava) o nekalé konkurenci a nerovných podnikatelských podmínkách;
- Miroslav Švarc samozřejmě nebyl ve vazbě z důvodu uplatňování „Švarc systému“ – důvody vazby taxativně stanoví § 67 trestního řádu;
- Miroslav Švarc nebyl odsouzen za uplatňování Švarc systému, ale za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst.1 tr. zákona proto, že svým zaměstnancům (v pracovním poměru) pojistné sice srazil, ale neodvedl, neboť peníze použil na financování fotbalového klubu.

Pokud jde o samotný rozbor problematiky na příkladu podnikání v silniční dopravě a spedici, nutno konstatovat, že právě tento obor podnikání je pro demonstraci kladů Švarc systému nejméně vhodný. Totiž právě v tomto oboru, více než v jiných oborech, se výrazně ukazuje, že limity Švarc systému nespočívají zdaleka toliko ve výkladu ustanovení § 13 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ale v jiných právních předpisech a v jiných právem regulovaných vztazích a zájmech. Právě na příkladu řidičů je totiž možno demonstrovat, že rozhodujícím faktorem výkonu práce řidičů není a nemůže být ekonomická výhodnost pro podnikatele, ale jiné a nepochybně silnější argumenty. V daném případě je to především zájem na bezpečnosti dopravy nejen pro samotné řidiče, ale zejména pro ostatní účastníky silničního provozu.

Při uplatňování Švarc systému v dopravě je totiž teoreticky a zejména prakticky vyloučeno zajištění řádného dodržování požadavků stanovených nařízením vlády č. 168/2002 Sb. kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky. Nedodržování těchto požadavků je ovšem přímým a závažným ohrožováním bezpečnosti dopravy a ostatních účastníků silničního provozu.

Autor správně odlišuje Švarc systém od klasického outsourcingu. Podrobně rozebírá oba instituty. Jistě nejvýraznější zvláštností původního systému zavedeného p. Švarcem bylo to, že jeho stavební firma najímala jako nezávislé subdodavatele jednotlivce s živnostenskými oprávněními i na práce, které jsou jinak typicky prováděny zaměstnanci (zedníci, sekretářky, ap.). Klasický outsourcing je ale vztahem mezi dvěma podniky, kdy i dodavatel potřebuje pro dodávky plnění zaměstnance zaměstnáváné v řádných pracovněprávních vztazích.

Zákon o zaměstnanosti nemůže vylučovat a nevylučuje možnost uskutečňovat dílčí dodávky právníky nebo fyzickými osobami podnikatelským způsobem. Právníká nebo fyzická osoba, která z různých důvodů, např. proto, že se jedná o specializované činnosti, nebo z důvodů kapacitních, nemůže realizovat celou svou zakázku vlastními zaměstnanci, má možnost uzavřít obchodně závazkový vztah s jinou fyzickou nebo právníkou osobou, jehož obsahem je dílčí dodávka. Ta může být realizována jak zaměstnanci této právníké nebo fyzické osoby, tak i společníky nebo členy právníké osoby nebo i osobou samostatně výdělečně činnou.

Musí se však vždy jednat o obchodně závazkový vztah, jehož obsahem není zastřené (disimulovaný) výkon závislé práce, ale zhotovení určitého díla nebo jeho části při vnesení nejen práce, ale případně i další hodnoty, jako např. upotřebením vlastního pracovního vybavení, použití vlastního stroje apod.

Jak vyplývá z Nálezu Ústavního soudu (II.ÚS 69/03), rozumí se "outsourcingem" vytěšňování činností, které přímo nesouvisí s předmětem činnosti zaměstnavatele, jsou však pro jeho činnost potřebné. Zadáním těchto činností odborným firmám si zaměstnavatel vytváří prostor pro intenzivnější zaměření se na svou hlavní činnost. Z uvedeného Nálezu Ústavního soudu vyplývá, že využití "outsourcingu" není v rozporu s ustanovením § 13 zákona o zaměstnanosti, protože se neváže na plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu činnosti zaměstnavatele.

Recenzent je velkým příznivcem uplatňování outsourcingu a jeho ekonomických přínosů pro podnikatelskou činnost, avšak považuje za nezbytné důsledně rozlišovat mezi outsourcingem a tzv. Švarc systémem. Švarc systém totiž zásadně nepředstavuje „vytěšnění činností“ z ekonomický racionálních důvodů, ale jeho základním a v praxi jediným

důvodem je „ušetřit na daních“ a ještě více snaha „zbavit se problémů se zaměstnanci a dodržováním pracovně právních norem“, nic víc a nic méně.

Recenzent nesdílí názor autora, že odmítání Švarc systému v evropských zemích je ideologickým projevem nástupu nové vlny socialismu (sociáldemokratizmu), ale daleko spíše souvisí s historicky vzniklými odlišnostmi evropské kultury a civilizace a jejího hodnotového systému, akcentujícího nejen ekonomické hodnoty.

Přestože recenzent nesdílí jisté nadšení autora diplomové práce pro uplatňování Švarc systému, konstatuje, že práce prokazuje schopnost autora samostatně pracovat s odbornou literaturou a získané poznatky aplikovat na více či méně kritické hodnocení právní a podnikatelské praxe.

Práce o celkem 46 stranách je psána na dobré stylistické úrovni a i přes určité prohřešky proti pravopisu svou dobrou vnější úpravou v zásadě splňuje požadavky kladené na diplomovou práci.

Navrhuji proto, aby diplomová práce byla připuštěna k ústní obhajobě.

Otázky k zodpovězení:

- 1) Jsou evropské standardy pracovních podmínek v pracovněprávních vztazích překážkou maximalizace zisku?
- 2) Je v oblasti spedice z hlediska zájmů společnosti základním ukazatelem rychlost dopravy?

V Praze dne 8. 1. 2006

JUDr. Ing. Zdeněk Hraba

